

LA TRANSICIÓ DE XILE A LA DEMOCRÀCIA S'ANUNCIA TRAUMÀTICA

Guanyar una batalla no és guanyar la guerra

L'11 de setembre del 1973 el general Pinochet prenia el poder gràcies a un colp d'estat sagnant en què morí combatent el president constitucional Salvador Allende. Quinze anys després, el 5 d'octubre del 1988 el poble xilè s'expressava lliurement a través de les urnes i deia NO al dictador que pretenia seguir vuit anys més en la presidència, fins el 1997.

Antoni Reig

El veredict de les urnes en el referèndum del passat dia 5 no podia ser més clar i explícit: 55 per cent dels votants van dir NO i 43 per cent SÍ. I es calcula que la participació va ser del noranta cinc per cent del cos electoral.

A partir del 5 d'octubre s'obre a Xile un període de transició en què l'oposició democràtica i les forces armades, derrotades a les urnes en ser rebutjat el seu candidat presidencial i desprestigiades, però amb el poder encara a les mans, es troben obligades a negociar. Segons les previsions del règim militar, Pinochet continuarà en la presidència fins el març del 1990 i les eleccions presidencials i legislatives estan anunciades pel desembre del 1989. Això vol dir que se celebraran sota l'actual règim militar.

Per tant, hi ha el perill que l'oposició, que unida contra la candidatura del dictador ha triomfat, ara es divideix i en surti beneficiat el candidat presidencial i els partits partidaris de l'actual règim a les pròximes eleccions que han de suposar el retorn a la democràcia i el final de la dictadura militar.

Paper de les forces armades

Cal veure quina serà la posició que

Pinochet votant. La transició no serà un camí de roses.

adoptaran les forces armades després de la bufetada que han rebut per part del poble xilè en el plebiscit. Dies abans de les eleccions es temia un autocolp d'estat i l'anul·lació del referèndum quan es veia clar que guanyaria el NO. Fins i tot els Estats Units, oficialment, van denunciar aquest perill. No s'ha d'oblidar que els actuals caps militars han fet costat a Pinochet en tot moment i la seva intenció era seguir en el poder fins el 1997. No es tracta doncs

d'unes forces armades amb propòsits democratitzadors.

El perill que els militars aprofitessin qualsevol excusa o incident per posar fi al procés obert amb la campanya pel plebiscit va fer extremar la cautela als dirigents de l'oposició que van repetir les crides a la calma i a mantenir la serenitat, van donar consignes de quedar-se a casa després de votar per evitar provocacions i han dirigit un seguit de missatges de bona voluntat a les forces armades i als sectors empresarials, que són una de les principals bases de sustentació del règim militar.

Tot i que no hi ha un líder que representi i aglutini l'oposició democràtica, hi ha dues figures que s'han situat en primera línia durant la campanya: el president del Comando del NO, que agrupava setze partits, i president de la Democràcia Cristiana, Patricio Aylwin, i el líder del Partit per a la Democràcia (socialista moderat) Ricardo Lagos.

Pressió internacional

Les temptacions de fer marxa enrere dels sectors militars més durs poden trobar-se condicionades per la voluntat i el civisme del poble xilè i per la pressió internacional. El món occidental sense excepció, l'URSS i Sud-amèrica en general, s'han alegrat del NO i les perspectives de retorn de la democràcia a Xile. La desaparició de l'escaena d'un personatge tan imprevisible com Pinochet convé fins i tot als interessos dels Estats Units, que no van dubtar de participar en l'enderrocament d'Allende. Als Països Catalans, i a l'estat espanyol en general, s'ha seguit amb enorme interès el plebiscit i els seus resultats.

Una vegada més, cal recordar que darrere la figura histriònica del dictador hi ha les forces armades i d'elles depèn en definitiva l'actitud de Pinochet (com li diuen fins i tot els seus partidaris) i el futur del país. El que està clar es que l'oposició democràtica i el poble xilè en general han guanyat una batalla, però no la guerra. □